

ผลกระทบของมาตรฐานรายงานทางการเงิน Pack 5 ที่มีต่อบริษัทจดทะเบียน : กรณีประเทศไทย

ดร.วรศักดิ์ ทูมมานนท์

รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประธานคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์

ดร.จุฑาทิพ อัสสะบำรุงรัตน์

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยนี้ คือ เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำมาตรฐานรายงานทางการเงิน PACK 5 ที่มีต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มาตรฐานฯ ดังกล่าวถือปฏิบัติกับกิจการที่มีรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2559 เป็นต้นไป งานวิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้งบการเงินของบริษัทจดทะเบียนจำนวน 499 แห่ง ทั้งหมดนี้เป็นการศึกษา 100% ผลการวิจัยพบว่ามาตรฐานฯ ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนเพียง 32 แห่ง ส่วนใหญ่เป็นบริษัทในหมวดบริการรับเหมาก่อสร้าง รองลงมาเป็นบริษัทในหมวดพลังงานและสาธารณูปโภค และบริษัทในหมวดธนาคาร ตัวอย่างของผลกระทบดังกล่าว เช่น มีการจัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทร่วมเป็นบริษัทย่อยและนำมารวมในการจัดทำงบการเงินรวม เป็นต้น สุดท้ายมาตรฐานฯ PACK 5 ไม่ส่งผลกระทบต่อสินทรัพย์ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนอย่างเป็นทางการเป็นสาระสำคัญ

คำสำคัญ: มาตรฐานการรายงานทางการเงิน PACK 5 ผลกระทบ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Impact of PACK 5 Financial Reporting Standards on Listed Companies: The Case of Thailand

Dr.Vorasak Toommanon

Associate Professor of Department of Accountancy,

Chulalongkorn Business School, Chulalongkorn University

Chairman of Accounting Standards,

Federation of Accounting Professions under the Royal Patronage of His Majesty the King

Dr.Juthathip Audsabumrungrat

Lecturer of Department of Accountancy,

Chulalongkorn Business School, Chulalongkorn University

ABSTRACT

The main objective of this research is to investigate the impact of PACK 5 financial reporting standards on companies listed on the stock exchange of Thailand. The aforementioned financial reporting standards are operative for periods beginning on or after 1 January 2015. Data in this research are collected through financial statements of 499 listed companies accounting for 100 percent of the population. Research results indicate that the PACK 5 financial reporting standards impact merely 32 listed companies, mainly those in the construction industry followed by those in the energy and banking industries. An example of the impact includes reclassification from investment in associated company to subsidiary and inclusion of such company in the preparation of the consolidated financial statements. Finally, the PACK 5 financial reporting standards do not significantly affect the assets, liabilities and operating results of those listed companies.

Keywords: Financial Reporting Standards: PACK 5, Impact, Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand

ปัญหาที่มาและเหตุผล

ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ออก PACK 5 ซึ่งเป็นชุดของ มาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกันจำนวน 5 ฉบับ มาตรฐานฯ ดังกล่าว ประกอบด้วยมาตรฐานการ รายงานทางการเงิน 5 ฉบับ ซึ่งรวมถึงเงินลงทุนที่กิจการ มีอำนาจควบคุมหรือมีอำนาจควบคุมร่วม หรือมีอิทธิพล อย่างมีนัยสำคัญ มาตรฐานฯ ทั้ง 5 ฉบับนี้มีผลบังคับใช้ พร้อม ๆ กัน โดยถือปฏิบัติกับกิจการที่มีรอบระยะเวลาบัญชี ที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป มาตรฐานฯ PACK 5 ประกอบด้วย

- 1) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม (IFRS 10)
- 2) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 เรื่อง การร่วมกิจการ (IFRS 11)
- 3) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 12 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับส่วนได้เสียในกิจการอื่น (IFRS 12)
- 4) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 เรื่อง งบการเงิน เฉพาะกิจการ (TAS 27)
- 5) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 เรื่อง งบการเงินใน บริษัทร่วมและการร่วมค้า (TAS 28)

งานวิจัยนี้จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษาผลกระทบจากการ นำมาตรฐานรายงานทางการเงิน PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ ที่มีต่อการเงินของบริษัทจดทะเบียน ประจำปี ไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2558 มาตรฐานฯ 3 ฉบับ ดังกล่าว ได้แก่ TAS 28 IFRS 10 และ IFRS 11 สาเหตุ ที่ผู้วิจัยตัดการศึกษาผลกระทบของ TAS 27 และ TAS 28 ออกจากขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจาก TAS 28 ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการสำคัญ เพียงแต่มีการ เปลี่ยนแปลงชื่อของ มาตรฐานฯ จากเดิม “งบการเงินรวม และงบการเงินเฉพาะกิจการ” เป็น “งบการเงินเฉพาะ กิจการ” ไม่เข้าข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักการเรื่องการควบคุม และ ข้อกำหนดในการจัดทำงบการเงินรวมไปรวมไว้ใน IFRS

10 ขณะที่ IFRS 12 เป็นมาตรฐานฯ ที่นำมาปรับปรุงดิ แทนที่การเปิดเผยข้อมูลที่เคยมีการกำหนดไว้ใน IFRS 3 ฉบับ ได้แก่ TAS 27 TAS 28 และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2555) เรื่อง ส่วนได้เสียในกิจการร่วม กิจการ มาตรฐานฯ 3 ฉบับดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงหลักการ สำคัญ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10

สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ขอ IFRS 10 เพื่อนำมาใช้แทน บางส่วนของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2552) “งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ” ซึ่งเกี่ยวกับการ จัดทำงบการเงินรวม โดยใช้แทนการตีความมาตรฐาน การบัญชี เรื่องที่ 2 งบการเงินรวม - บริษัทย่อยที่เป็น กิจการเฉพาะกิจ โดย IFRS 10 ได้ให้คำนิยามของ “การ ควบคุม” ว่า ผู้ลงทุนจะมีอำนาจควบคุมผู้ถูกลงทุนก็ต่อเมื่อ เข้าข้อสรุปข้อสรุป 3 ข้อ ได้แก่

- 1) ผู้ลงทุนมีอำนาจเหนือผู้ถูกลงทุน
- 2) ผู้ลงทุนมีการเปิดรับหรือมีสิทธิในผลตอบแทน ผันแปรจากการเกี่ยวข้องกับผู้ถูกลงทุน
- 3) ผู้ลงทุนมีความสามารถในการใช้อำนาจเหนือ ผู้ถูกลงทุน เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อจำนวนผลตอบแทนของ ผู้ลงทุน

คำนิยามใหม่ของการควบคุมตาม IFRS 10 จึงมุ่งเน้น ที่เนื้อหาของการลงทุนว่าผู้ลงทุนมีส่วนได้เสียในผลตอบแทน ที่ผันแปรของกิจการที่ถูกลงทุน และมีอำนาจในการสั่งการ กิจการสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องและก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลตอบแทนของกิจการที่ถูกลงทุนหรือไม่ เช่น มีอำนาจ ในการสั่งการการได้มาหรือการเลิกใช้สินทรัพย์ การซื้อและ ขายสินค้าหรือบริการ การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างการ ลงทุนหรือการจัดหาเงินทุน เป็นต้น คำนิยามของการควบคุม ตาม IFRS 10 จึงแตกต่างจาก TAS 27 ฉบับเดิมที่กำหนด คำนิยามของการควบคุมไว้เพียงกว้าง ๆ ว่าเป็น “อำนาจใน การกำหนดนโยบายทางการเงินและการดำเนินงานของ กิจการ (ผู้ลงทุน) เพื่อให้ได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ของกิจการ (ผู้ถูกลงทุน) นั้น”

นอกจากนี้ TFRS 10 ยังได้กำหนดแนวปฏิบัติเพิ่มเติมเพื่ออธิบายถึงสถานการณ์ที่ผู้ลงทุนมีการควบคุมผู้ถูกลงทุน บางตัวอย่างของแนวปฏิบัติตาม TFRS 10 แสดงให้เห็นถึงกรณีที่พิจารณาว่าการที่ผู้ลงทุนมีสิทธิออกเสียงน้อยกว่าร้อยละ 50 ในกิจการผู้ถูกลงทุนมีอำนาจควบคุมผู้ถูกลงทุนหรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้ลงทุนอาจมีอำนาจควบคุมทางพฤตินัย (De facto Control) กล่าวคือ สามารถควบคุมผู้ถูกลงทุนได้แม้จะมีสิทธิในการออกเสียงน้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ตัวอย่างเช่น กิจการอาจมีสิทธิออกเสียงร้อยละ 49 ในกิจการผู้ถูกลงทุน แต่ผู้ถือหุ้นรายอื่นที่มีสิทธิออกเสียงร้อยละ 51 ประกอบด้วยผู้ถือหุ้นรายย่อยจำนวนมาก ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากที่ผู้ลงทุนรายย่อยจะรวมตัวกัน เพื่อต่อต้านหรือคัดค้านกิจการ ในกรณีนี้ อาจถือได้ว่าผู้ลงทุนมีอำนาจควบคุมโดยพฤตินัยและผู้ถูกลงทุนเป็นบริษัทย่อยได้ แม้ผู้ลงทุนจะถือหุ้นน้อยกว่ากึ่งหนึ่งในผู้ถูกลงทุนก็ตาม

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 28 เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า

TFRS 11 นำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 (ปรับปรุง 2555) เรื่อง ส่วนได้เสียในการร่วมค้า โดย TFRS 11 ได้ ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดประเภทและการบัญชี สำหรับการร่วมกิจการ การร่วมกิจการในที่นี้หมายถึง การที่กิจการสองรายหรือมากกว่าสองรายขึ้นอยู่ภายใต้การควบคุมร่วมกัน TFRS 11 ได้จัดประเภทการร่วมกิจการออกเป็นสองประเภท คือ การดำเนินงานร่วมกัน (Joint Operation) และการร่วมค้า (Joint Venture) ภายใต้ TFRS 11 การจัดประเภทของการร่วมกิจการจะประเมินจากสิทธิและภาระผูกพันของกิจการที่มีต่อการร่วมกิจการนั้น โดยพิจารณาจาก

- 1) โครงสร้างและรูปแบบทางกฎหมายของการร่วมกิจการ
- 2) เงื่อนไขของข้อตกลงที่ผู้เข้าร่วมการงานตกลงกัน
- 3) สิทธิการเข้าถึงและสถานการณ์แวดล้อมอื่นหากมีความเกี่ยวข้อง

การร่วมกิจการงานจะจัดประเภทเป็นการดำเนินการร่วมกันก็ต่อเมื่อผู้ที่มีการควบคุมร่วม (ซึ่งเรียกว่า ผู้ร่วมดำเนินงาน) มีสิทธิในสินทรัพย์และมีการผูกพันในหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการร่วมกิจการนั้น ขณะที่การร่วมกิจการจะจัดประเภทเป็นการร่วมค้าก็ต่อเมื่อผู้ที่มีการควบคุมร่วม (ซึ่งเรียกว่า ผู้ร่วมค้า) มีสิทธิในสินทรัพย์สุทธิของการร่วมกิจการนั้น

สำหรับการบัญชีเมื่อมีการร่วมกิจการและภายหลังการรับรู้รายการของการร่วมค้าและกิจการดำเนินงานร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ

1) ภายใต้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 เงินลงทุนในการร่วมค้าจะบันทึกบัญชีโดยใช้วิธีส่วนได้เสียในงบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียหรือในงบการเงินรวม (หากมี) (ยกเว้นวิธีการเงินรวมตามสัดส่วน (Proportionate Consolidation) ที่เคยกำหนดไว้เป็นทางเลือกภายใต้ TAS 31 ฉบับเดิม

2) ภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 การดำเนินงานร่วมกันจะบันทึกบัญชีโดยผู้ร่วมดำเนินงานแต่ละรายจะรับรู้สินทรัพย์ (รวมทั้งส่วนแบ่งในสินทรัพย์ใด ๆ ที่ร่วมกันถือครอง) หนี้สิน (รวมทั้งส่วนแบ่งในหนี้สินใด ๆ ที่ร่วมกันก่อขึ้น) รายได้จากการขายส่วนแบ่งผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินงานร่วมกัน (รวมทั้งส่วนแบ่งของรายได้จากการขายผลผลิตโดยการดำเนินงานร่วมกัน) และค่าใช้จ่าย (รวมทั้งส่วนแบ่งในค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่ร่วมกันก่อขึ้น) ทั้งในงบการเงินเฉพาะกิจการ และงบการเงินรวมหรืองบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย (ถ้ามี) โดยการรับรู้รายการสินทรัพย์และหนี้สิน รวมทั้งรายได้และค่าใช้จ่ายตามส่วนได้เสียในการดำเนินงานร่วมกันของผู้ร่วมดำเนินงานแต่ละรายต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการประกาศใช้มาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับที่กล่าวมา ทำให้กิจการต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนทั้งหมดของกิจการ รวมถึงข้อตกลงที่สำคัญที่มีกับผู้ร่วมลงทุนรายอื่น เช่น สัญญาร่วมลงทุน

ระหว่างผู้ถือหุ้น ข้อบังคับบริษัท และสัญญาอื่นใดที่มีความเกี่ยวข้องกับการควบคุมการดำเนินงานและการเงินของการลงทุนนั้น ๆ ข้อมูลการประชุมและการออกเสียงของกรรมการและผู้ถือหุ้นในอดีต เป็นต้น จากข้อมูลที่รวบรวมได้ กิจการต้องพิจารณาว่ากิจกรรมใดเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นรวมทั้งพิจารณาลักษณะการใช้สิทธิของผู้ถือหุ้นทั้งการใช้สิทธิผ่านการแต่งตั้งผู้บริหาร กรรมการ และการใช้สิทธิในที่ประชุมผู้ถือหุ้นประกอบกัน เพื่อวิเคราะห์ว่ากิจการสามารถควบคุมหรือควบคุมร่วมตามหลักการของมาตรฐานฯ เพื่อที่จะสามารถจัดประเภทการลงทุนได้ถูกต้องว่ากิจการผู้ถือหุ้นเป็นบริษัทย่อยหรือเป็นกิจการร่วมค้าหรือไม่ นอกจากนี้ กิจการอาจต้องเตรียมการ เพื่อหาข้อมูลตัวเลขทางการเงินในอดีตเพื่อนำมาใช้ประกอบการปรับปรุงย้อนหลังงบการเงินงวดก่อนที่นำมาเปรียบเทียบกับงบการเงินงวดปัจจุบัน

จากประกาศใช้มาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าอาจทำให้กิจการต้อง

1) จัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทย่อยเป็นกิจการร่วมค้าภายใต้ TFRS 11 เช่น ผู้ลงทุนถือหุ้นสามัญเกินร้อยละ 50 ในกิจการผู้ถือหุ้น แต่ไม่มีการตั้งกรรมการที่สำคัญของกิจการผู้ถือหุ้นดังกล่าวได้แต่เพียงฝ่ายเดียว หากแต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องควบคุมการงาน

2) จัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทร่วมเป็นบริษัทย่อยภายใต้ TFRS 10 เช่น ผู้ลงทุนถือหุ้นสามัญไม่เกินร้อยละ 50 ในกิจการผู้ถือหุ้น แต่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีเสียงส่วนใหญ่ในกิจการผู้ถือหุ้น และสามารถส่งผลกระทบต่อกิจการที่สำคัญของบริษัดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้ถือหุ้นรายอื่นเป็นผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ เท่านั้นในกิจการผู้ถือหุ้น

3) จัดประเภทการร่วมการงานใหม่จากการร่วมค้า (Joint Venture) เป็นการดำเนินงานร่วมกัน (Joint Operation) เนื่องจากผู้ร่วมการงานไม่มีสิทธิในสินทรัพย์

สุทธิ แต่มีสิทธิในสินทรัพย์และมีภาระผูกพันในทันทีสินที่เกี่ยวกับการร่วมการงานนั้น

4) เปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีจากการบันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีรวมตามสัดส่วนมาเป็นวิธีส่วนได้เสีย เนื่องจากในอดีตผู้ร่วมค้าถือกันที่บัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีรวมตามสัดส่วน

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประเด็นหลัก ได้แก่

1) มีบริษัทจดทะเบียนจำนวนมากน้อยเพียงใดที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับมาใช้ในการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 ปีสุดท้ายที่ 31 มีนาคม 2558 และบริษัทเหล่านั้นเป็นบริษัทในภาคใด เนื่องจากก่อนการประกาศใช้มาตรฐานฯ PACK 5 หลายฝ่ายคาดการณ์ว่ามาตรฐานฯ ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียน โดยเฉพาะในส่วน of TFRS 10 ที่อาจทำให้กิจการต้องจัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทร่วมเป็นบริษัทย่อย ขณะที่บริษัทดังกล่าวมาจัดทำงบการเงินรวม ซึ่งผู้วิจัยสันนิษฐานว่าบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำ TFRS 10 มาใช้ส่วนใหญ่ น่าจะเป็นบริษัทใน 2 หมวด ได้แก่ บริษัทในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และบริษัทในหมวดบริการรับเหมาก่อสร้าง เนื่องจาก 1) หลายบริษัทในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีการจัดตั้งกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และมีการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนดังกล่าวในสัดส่วนที่น่าจะทำให้สามารถควบคุมกองทุนนั้น ๆ ได้แม้จะมีสิทธิในการออกเสียงน้อยกว่าหนึ่งก็ตาม และ 2) โดยลักษณะการประกอบธุรกิจของบริษัทในหมวดบริการรับเหมาก่อสร้างมักเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาร่วมการงานกับภาครัฐ ซึ่งในอดีตมาตรฐานการรายงานทางการเงินยังไม่ได้มีการกำหนดวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่แตกต่างกันระหว่างการดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค้า อีกทั้งมีบริษัทจำนวนหนึ่งไม่ได้บันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีรวมตามสัดส่วน ซึ่ง TAS 28 ฉบับปัจจุบันไม่อนุญาตเป็นทางเลือก

2) การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้กับการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 มีผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนและสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานในเบื้องต้นของผู้วิจัยหรือไม่

3) การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้กับการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 มีผลกระทบต่องบการเงินของบริษัทจดทะเบียน เนื่องจากก่อนการประกาศใช้มาตรฐานฯ PACK 5 หลายฝ่ายคาดการณ์ว่าการนำมาตราฐานฯ PACK 5 มาใช้จะส่งผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สินและกำไร (ขาดทุน) สุทธิของกิจการอย่าง เป็นสาระสำคัญ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสามารถในการก่อหนี้ ความสามารถในการจ่ายเงินปันผล และอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการ

วิธีดำเนินการและขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาผลกระทบจากการนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้กับการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 งบการเงินประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 และงบการเงินประจำปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ซึ่งเผยแพร่บน website ของสำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ด. (www.sec.or.th) ทั้งหมดนี้เป็นการศึกษา 100% การสรุปผลวิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา ยกเว้นในส่วนของการศึกษาว่าการนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้กับการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 มีผลกระทบต่องบการเงินของบริษัทจดทะเบียน จะใช้สถิติอนุมานโดยใช้ t-Test- Paired Two Sample for Means การทดสอบทั้งหมดในระดับนัยสำคัญ 0.05 และมีสมมติฐานดังนี้

H₀: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ไม่ทำให้สินทรัพย์รวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

H₁: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ทำให้สินทรัพย์รวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

H₀: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ไม่ทำให้หนี้สินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

H₁: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ทำให้หนี้สินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

H₀: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ไม่ทำให้กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

H₁: การนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ ทำให้กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาพบว่าการนำมาตราฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้กับการจัดทำงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 ไม่ส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนในวงกว้างอย่างที่หลายฝ่ายคาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้ ในบริษัทจดทะเบียนจำนวน 499 แห่ง (ไม่รวมบริษัทในกลุ่มที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอน หรือ NC และบริษัทที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนด หรือ NPG) มีบริษัทจดทะเบียนเพียง 32 แห่ง (คิดเป็น

ร้อยละ 6.41) ที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฯ 3 ฉบับดังกล่าวมาใช้และได้มีการปรับย้อนหลังงบการเงินงวดก่อนที่แสดงเปรียบเทียบ โดยในส่วนของผลกระทบของ TFRS 10 ที่มีต่อบริษัทจดทะเบียนพบว่า มีบริษัทเพียง 9 แห่งที่เมื่อได้ทบทวนเนื้อหาเกี่ยวกับหลักพิจารณาการควบคุมแล้วมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของบริษัทย่อยของกลุ่มบริษัท และการจัดทำงบการเงินรวมเพิ่มเติม ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่ TFRS 10 ไม่ส่งผลกระทบในวงกว้างส่วนหนึ่งน่าจะเนื่องจาก

1) ผู้บริหารอาจยังไม่ตระหนักถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ ซึ่งเน้นในเรื่องกิจการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (เช่น กองทุนอสังหาริมทรัพย์) และเน้นในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน โดยผู้บริหารอาจจะยังคงยึดติดกับแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ เดิมที่เน้นอำนาจในการกำหนดนโยบายการเงินและ การดำเนินงานของกิจการที่ถูกลงทุนและ การมีสิทธิออกเสียงในกิจการที่ถูกลงทุนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะตั้ง เร่งสร้างความตระหนักในเรื่องนี้ผ่านการจัดอบรมสัมมนา ในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

2) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ ซึ่งเน้นในเรื่องกิจการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (เช่น กองทุนอสังหาริมทรัพย์) และเน้นในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน แต่ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงแนวคิดดังกล่าว จึงยังไม่สามารถ นำแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานการณ์ของกิจการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นเรื่องที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะต้องเร่งจัดทำตัวอย่างประกอบความเข้าใจเรื่องนี้ จนผู้บริหารสามารถนำตัวอย่างประกอบความเข้าใจดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานการณ์ของกิจการได้อย่างเหมาะสม

3) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ และเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าเน้นในเรื่องกิจการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะและเน้นในเรื่องความเสี่ยงและ

ผลตอบแทน และเมื่อได้ทบทวนเงินลงทุนของกิจการในกิจการที่ถูกลงทุน เพื่อสรุปว่ามีอำนาจควบคุมในกิจการที่ถูกลงทุนนั้นหรือไม่ พบว่าไม่มีบริษัทใดที่ถูกลงทุนที่เข้าเงื่อนไขการควบคุมตามที่กำหนดไว้ใน TFRS 10 ที่จะต้องนำมาจัดทำงบการเงินรวมเพิ่มเติม

4) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ และเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงแนวคิดในเรื่องการควบคุมตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าเน้นในเรื่องกิจการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะและเน้นในเรื่องความเสี่ยงและผลตอบแทน แต่เมื่อได้ทบทวนเงินลงทุนของกิจการในกิจการที่ถูกลงทุน เพียงอย่างเดียวไม่มีอำนาจควบคุมในกิจการที่ถูกลงทุนนั้นหรือไม่ พบว่ามีบางบริษัทที่ถูกลงทุนเข้าเงื่อนไขการควบคุมตามที่กำหนดไว้ใน TFRS 10 ที่จะต้องนำมาจัดทำงบการเงินรวมเพิ่มเติม แต่กิจการยังไม่มีความพร้อมที่จะทำเรื่องที่ถูกลงทุนนั้นมาจัดทำงบการเงินรวมเพิ่มเติม ด้วยเหตุผลบางประการ ซึ่งเป็นเรื่องที่หน่วยงานกำกับดูแลต้องเร่งหาหนทางกระตุ้นจิตสำนึกรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการนำเสนอข้อมูลทางการเงินให้ครบถ้วนและถูกต้องตามควร

ในส่วนของ TFRS 11 และ TAS 28 ซึ่งนำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 31 เรื่อง ส่วนได้เสียในการร่วมค้า (TAS 31) ซึ่งได้ถูกยกเลิกไป ผลของการศึกษาพบว่าไม่ส่งผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนในวงกว้างอย่างที่หลายฝ่ายคาดการณ์ไว้ก่อนหน้านี้เช่นกัน มีบริษัทเพียง 24 แห่งที่เมื่อได้ทบทวนเนื้อหาของสัญญาร่วมการงานแล้ว มีผลต่อ (1) การจัดประเภทเงินลงทุนในกิจการที่ควบคุมร่วมใหม่จากการร่วมค้าเป็นการดำเนินงานร่วมกันและเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีจากวิธีรวมตามสัดส่วนมาบันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่าย ของการดำเนินงานร่วมกันเฉพาะส่วนของตน และ (2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในการร่วมค้าจากวิธีรวมตามสัดส่วนเป็นวิธีส่วนได้เสีย ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าการที่มาตรฐานฯ ดังกล่าวไม่ส่งผลกระทบในวงกว้างส่วนหนึ่งเนื่องจาก

1) ผู้บริหารอาจยังไม่ตระหนักถึงการร่วมการงานตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ การดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค่า และยังไม่ได้ทบทวนการร่วมการงานที่กิจการเข้าร่วมอย่างจริงจัง เพื่อสรุปว่าเป็นการดำเนินงานร่วมกันหรือการร่วมค่า จึงสันนิษฐานว่าการร่วมการงานที่กิจการเข้าร่วมเป็นการร่วมค่า อีกทั้งในอดีตก็ไม่ได้มีการนำกิจการดังกล่าวมาจัดท่างบการเงินรวมโดยใช้วิธีรวมตามสัดส่วน แต่บันทึกเงินลงทุนในกิจการดังกล่าวตามวิธีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็นเรื่องที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะต้องเร่งสร้างความตระหนักในเรื่องนี้ผ่านการจัดอบรมสัมมนาในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

2) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงการร่วมการงานตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือการดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค่า แต่ยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความแตกต่างระหว่างการดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค่า จึงยังไม่สามารถนำแนวคิดดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานการณ์ของกิจการได้อย่างเหมาะสม และสันนิษฐานว่าการร่วมการงานที่กิจการเข้าร่วมเป็นการร่วมค่า ซึ่งเป็นเรื่องที่สภาวิชาชีพบัญชีฯ โดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีจะต้องเร่งจัดทำตัวอย่างประกอบความเข้าใจเรื่องนั้นผู้บริหารสามารถนำตัวอย่างประกอบความเข้าใจดังกล่าวไปปรับใช้ในสถานการณ์ของกิจการได้อย่างเหมาะสม

3) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงการร่วมการงานตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือการดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค่า และได้ทบทวนการร่วมการงานที่กิจการเข้าร่วมอย่างจริงจัง เพื่อสรุปว่าเป็นการดำเนินงานร่วมกันหรือการร่วมค่า ไม่พบว่าการร่วมการงานที่กิจการเข้าร่วมเป็นการดำเนินงานร่วมกันหากแต่เป็นการร่วมค่า อีกทั้งในอดีต ก็ไม่ได้มีการนำกิจการดังกล่าวมาจัดท่างบการเงินรวมโดยใช้วิธีรวมตามสัดส่วน แต่มีการบันทึกเงินลงทุนในกิจการดังกล่าวตามวิธีส่วนได้เสีย ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดของ TAS 28 ฉบับปัจจุบัน

4) ผู้บริหารอาจตระหนักถึงการร่วมการงานตามมาตรฐานฯ ใหม่ว่าแบ่งออกเป็นสองประเภท คือการดำเนินงานร่วมกันและการร่วมค่า แต่เมื่อได้ทบทวนสัญญาการร่วมการงานเพื่อสรุปว่ามีสัญญาใดบ้างที่จัดประเภทเป็นการดำเนินงานร่วมกัน พบว่ามีบางสัญญาจัดประเภทเป็นการดำเนินงานร่วมกันตามที่กำหนดไว้ใน TFRS 11 ก็จะต้องนำรายการสินทรัพย์และหนี้สินที่เกี่ยวข้องที่ได้และค่าใช้จ่ายของการดำเนินงานร่วมกันมารับรู้และบันทึกได้เสียของกิจการในการดำเนินงานร่วมกัน แต่กิจการยังไม่มีความพร้อมที่จะนำการดำเนินงานร่วมกันไปมารับรู้ให้ถูกต้องด้วยเหตุผลบางประการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ยังยากนักกับดูแลจะต้องเร่งหาหนทางกระตุ้นจิตสำนึกหรือผิดชอบของผู้บริหารต่อการนำเสนอข้อมูลทางการเงินให้ครบถ้วนและถูกต้องตามควร

ผลการศึกษายังพบว่าในจำนวน 32 บริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับมาใช้กับการจัดท่างบการเงิน ส่วนใหญ่เป็นบริษัทในหมวดบริการรับเหมาก่อสร้าง (จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.88) รองลงมาเป็นบริษัทในหมวดพลังงานและสาธารณูปโภค (จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 12.50) และบริษัทในหมวดธนาคาร (จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.38) (ตารางที่ 1)

1) ผลการศึกษาสอดคล้องเพียงบางส่วนกับข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยที่ตั้งไว้ในเบื้องต้นว่าบริษัทส่วนใหญ่ที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบน่าจะเป็นบริษัทในหมวดบริการรับเหมาก่อสร้าง แต่สำหรับบริษัทในหมวดพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีการจัดตั้งกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และมีการถือหุ้นหน่วยลงทุนในกองทุนดังกล่าวในสัดส่วนที่น่าจะทำให้สามารถควบคุมกองทุนนั้น ๆ ได้แม้จะมีสิทธิในการออกเสียงน้อยกว่าก็ถึงหนึ่งก็ตามกลับไม่พบว่าได้รับผลกระทบในวงกว้าง

นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่ามีบริษัท 2 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 0.40) ไม่ได้รับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฯ PACK 5 มาใช้กับการจัดท่างบการเงินของบริษัทจดทะเบียนประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 เนื่องจากบริษัทได้เลือกที่จะนำมาตรฐานฯ PACK 5 มาปฏิบัติ

ก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ ได้แก่ บริษัท โกลบอล เพาเวอร์ ซินเนอร์ยี จำกัด (มหาชน) (GPSC) และบริษัท ทิสโก้ไฟแนนเชียลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (TISCO) กล่าวคือ

GPSC ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ว่าในการจัดทำงบการเงินนี้ กลุ่มบริษัทได้นำมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่ออกและปรับปรุงใหม่ที่ประกาศโดยสภาวิชาชีพบัญชีเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2557 ที่จะมีผลบังคับสำหรับงบการเงินที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2558 เป็นต้นไป PACK 5 มาถือปฏิบัติก่อนวันที่ถือปฏิบัติ โดยกลุ่มบริษัทถือปฏิบัติตามมาตรฐานฯ PACK 5 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 การปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าวมีผลทำให้การควบคุมกิจการและการได้มาซึ่งทรัพย์สินของบริษัทร่วมและกิจการที่ควบคุมร่วมกันถือเป็นการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุมเดียวกัน เนื่องจากกลุ่มบริษัทก่อนและหลังการควบคุมกิจการอยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัทใหญ่ในลำดับสูงสุดแห่งหนึ่ง

TISCO ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ว่าฝ่ายบริหารของบริษัทฯ และบริษัทย่อยได้เลือกที่จะนำมาตรฐาน PACK 5 มาปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ ทั้งนี้ TFRS 10 กำหนดให้บริษัทฯ ทบทวนการประเมินเงินลงทุนของ บริษัทฯ เพื่อสรุปว่ามีอำนาจควบคุมในเงินลงทุนนั้นหรือไม่ ซึ่งบริษัทฯ เปลี่ยนข้อสรุปผลการควบคุมจากการประเมินเงินลงทุนในบริษัท ทิสโก้โตเกียววิสาหกิจ จำกัด ณ วันที่นำ TFRS 10 มาใช้เป็นครั้งแรก จึงได้มีแสดงรายการเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อยเป็นการรวมค่า เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขการควบคุมตามที่กำหนดไว้ใน TFRS 10 ดังนั้น บริษัท ทิสโก้โตเกียววิสาหกิจ จำกัด จึงมีสถานะเป็นบริษัทร่วมค่าตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2551 ซึ่งเป็นวันที่บริษัทฯ เข้าซื้อเงินลงทุนในบริษัทดังกล่าว เนื่องจากบริษัทฯ ไม่ได้ควบคุมอยู่ภายใต้เสร็จในบริษัทร่วมค่าดังกล่าว ประกอบกับสิทธิในการออกเสียงที่เหลือน้อยละ 49 ถือโดยผู้ถือหุ้นใหญ่อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งบริษัทฯ ได้ทำข้อตกลงระหว่างผู้ถือหุ้นกับ

ผู้ถือหุ้นรายดังกล่าว เพื่อตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินงาน ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามข้อกำหนดของ TFRS 10 บริษัทฯ จึงไม่รวมงบการเงินของบริษัท ทิสโก้โตเกียววิสาหกิจ จำกัด ในการจัดทำงบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 และได้ปรับย้อนหลังงบการเงินปี 2556 ที่แสดงไว้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบ

นอกจากนี้ มีบริษัทฯ แห่งหนึ่งได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินประจำปี 2558 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558 ว่าผู้บริหารของกลุ่มบริษัทยังอยู่ในระหว่างการประเมินผลกระทบจากการปฏิบัติตาม TFRS 10

ผลกระทบจากการใช้มาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับมาใช้ที่มีต่อบริษัท อาจสรุปได้ดังนี้

1) มีการจัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทย่อยเป็นกิจการร่วมค้าภายใต้ TFRS 11 และบันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีส่วนได้เสียในงบการเงินรวม เนื่องจากผู้ลงทุนถือหุ้นสามัญเกินกว่าร้อยละ 50 ในกิจการผู้ถูกลงทุน แต่ไม่สามารถส่งการกิจกรรมที่สำคัญของกิจการผู้ถูกลงทุนดังกล่าวได้แต่เพียงฝ่ายเดียว หากแต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ที่เกี่ยวข้องควบคุมการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยข้อแรก ตัวอย่างเช่น บริษัท เมเจอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด (มหาชน) (MJD) ได้เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าฝ่ายบริหารของบริษัทฯ ทบทวนว่าบริษัทฯ มีอำนาจควบคุมกิจการที่เข้าไปลงทุนตามหลักการของ TFRS 10 หรือไม่และพบว่าบริษัทฯ ไม่มีอำนาจควบคุมในบริษัท เอ็ม เจ เอ ไอ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด และบริษัท เมเจอร์ เรสซิเดนส์ จำกัด ซึ่งเดิมถือเป็นบริษัทย่อยของบริษัทฯ ถึงแม้ว่าบริษัทฯ จะถือหุ้นและมีสิทธิออกเสียงในบริษัทดังกล่าวร้อยละ 51 ก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัทฯ ไม่สามารถส่งการกิจกรรมที่สำคัญของบริษัทดังกล่าวได้แต่เพียงฝ่ายเดียว หากแต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ลงทุนอีกฝ่ายด้วย ดังนั้น บริษัทดังกล่าวจึงถือเป็นบริษัทร่วมค่าของบริษัทฯ และต้องเปลี่ยนวิธีในการบันทึกบัญชีเงินลงทุนจากเดิมที่งบการเงินของบริษัทฯ ดังกล่าวได้รวมอยู่ในงบการเงินรวมของบริษัทฯ เป็นการ

บันทึกเงินลงทุนในการร่วมค้าตามวิธีส่วนได้เสียในงบการเงินรวม

2) มีการจัดประเภทเงินลงทุนใหม่จากบริษัทร่วมเป็นบริษัทย่อยภายใต้ TFRS 10 และนำมารวมในการจัดทำงบการเงินรวม เนื่องจากผู้ลงทุนเป็นผู้ถือหุ้นที่มีเสียงส่วนใหญ่ในกิจการผู้ลงทุนและสามารถสั่งการกิจกรรมที่สำคัญของบริษัทดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้ถือหุ้นรายอื่นเป็นผู้ถือหุ้นรายย่อย ๆ เท่านั้นในกิจการผู้ลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยข้อสอง ตัวอย่างเช่น บริษัท โมเดิร์นฟอรัมกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (MODERN) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าฝ่ายบริหารของบริษัทฯ ทบทวนว่าบริษัทฯมีอำนาจควบคุมกิจการที่เข้าไปลงทุนตามหลักการของ TFRS 10 หรือไม่และพบว่าบริษัทฯ มีอำนาจควบคุมในบริษัท พลาสติก และหีบห่อไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งเดิมถือเป็นบริษัทร่วมของบริษัทฯ ถึงแม้ว่าบริษัทฯ จะถือหุ้นและมีสิทธิออกเสียงในบริษัทดังกล่าวเพียงร้อยละ 48 ก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากบริษัทฯ เป็นผู้ถือหุ้นที่มีเสียงส่วนใหญ่ และสามารถสั่งการกิจกรรมที่สำคัญของบริษัทดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้ถือหุ้นรายอื่นเป็นผู้ถือหุ้นรายย่อย ๆ เท่านั้น ดังนั้น บริษัท พลาสติก และหีบห่อไทย จำกัด (มหาชน) จึงถือเป็นบริษัทย่อยของกลุ่มกิจการและต้องนำมารวมในการจัดงบการเงินรวมตั้งแต่วันที่บริษัทฯมีอำนาจควบคุม (วันที่บริษัทฯ เข้าลงทุนในกิจการดังกล่าว)

3) มีการจัดประเภทการร่วมการงานใหม่จากการร่วมค้า (Joint Venture) เป็นกา ร่วมงานร่วมกัน (Joint Operation) และมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีจากการบันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการที่ควบคุมร่วมกันตามวิธีรวมตามสัดส่วนในงบการเงินรวมและตามวิธีราคาทุนในงบการเงินเฉพาะกิจการ มาบันทึกสินทรัพย์หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่าย ของการดำเนินงานร่วมกัน เฉพาะส่วนของตนที่ในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ เนื่องจากผู้ร่วมการงานไม่มีสิทธิในสินทรัพย์สุทธิ แต่สิทธิในสินทรัพย์และมีภาระผูกพันในหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการร่วมการงานนั้น ซึ่งสอดคล้องกับ

ข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยข้อสาม ตัวอย่างเช่น บริษัท ช.กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) (CK) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าฝ่ายบริหารของบริษัทฯ พิจารณาว่ามีเงินลงทุนในกิจการที่ควบคุมร่วมกันจำนวน 5 แห่งที่เป็นการร่วมการงานประเภทการดำเนินงานร่วมกัน (Joint Operation) ระหว่างบริษัทฯ และผู้ร่วมดำเนินงานอื่น (Other Joint Operators) ตามข้อกำหนดใน TFRS 11 บริษัทฯ จึงเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีจากการบันทึกเงินลงทุนในกิจการที่ควบคุมร่วมกันตามวิธีรวมตามสัดส่วนในงบการเงินรวมและตามวิธีราคาทุนในงบการเงินเฉพาะกิจการ มาบันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้และค่าใช้จ่าย ของการดำเนินงานร่วมกันเฉพาะส่วนของตนที่ในงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

4) มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีจากการบันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีรวมตามสัดส่วนมาเป็นวิธีส่วนได้เสีย เนื่องจากในอดีตผู้ร่วมค้าเดิมบันทึกบัญชีเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีรวมตามสัดส่วน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยข้อสี่ ตัวอย่างเช่น บริษัท พฤกษา เรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน) (PS) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่ากลุ่มบริษัท ได้ประเมินส่วนได้เสียในการร่วมการงานใหม่ และได้จัดประเภทเงินลงทุนในกิจการที่ควบคุมร่วมกันใหม่เป็นการร่วมค้า ส่งผลให้กลุ่มบริษัทได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในการร่วมค้าจากวิธีรวมตามสัดส่วนเป็นวิธีส่วนได้เสีย ดังนั้น จึงมีผลกระทบต่อการรับรู้สินทรัพย์หนี้สิน กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และกระแสเงินสดของกลุ่มบริษัท

สำหรับผลกระทบจากการนำมาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับมาใช้ที่มีต่อบริษัทที่นอกเหนือไปจากที่ผู้วิจัยตั้งข้อสันนิษฐานไว้ในเบื้องต้น ได้แก่

1) มีการจัดประเภทของเงินลงทุนใหม่จากเงินลงทุนทั่วไปเป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อย เนื่องจากผลของการบังคับใช้มาตรฐาน ฉบับที่ 10 และผลของการยกเลิกประกาศของสภาวิชาชีพบัญชีฉบับที่ 27/2550 ลงวันที่

15 สิงหาคม พ.ศ. 2550 เรื่อง การผ่อนผันการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 44 และฉบับที่ 45 ซึ่งอนุญาตให้สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยไม่จำเป็นต้องนำบริษัทที่ได้รับจากการปรับโครงสร้างหนี้มาจัดทางการเงินรวม ตัวอย่างเช่น ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) (KKP) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าเนื่องมาจากการมีผลบังคับใช้ของ TFRS 10 ในปี พ.ศ. 2558 สภาวิชาชีพบัญชี ได้ยกเลิกประกาศ ฉบับที่ 27/2550 ลงวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2550 เรื่อง การผ่อนผันการบังคับใช้ TAS 44 และ 45 ซึ่งอนุญาตให้สถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยไม่จำเป็นต้องทำงบการเงินรวมบริษัทที่ได้รับจากการปรับโครงสร้างหนี้ TFRS 10 ได้มีการกำหนดคำนิยามของคำว่า “ควบคุม” ซึ่งถูกนำมาใช้แทนหลักการของการควบคุมและการจัดทำงบการเงินรวมภายใต้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 27 งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ จากผลของการบังคับใช้มาตรฐาน ฉบับที่ 10 และการยกเลิกประกาศของสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 27/2550 ทำให้ธนาคารต้องจัดทำงบการเงินรวมโดยรวมบริษัท ซี เอ็ม ไอ ซี ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด เพิ่มเติม โดยปรับปรุงงบการเงินรวมย้อนหลัง นอกจากนี้ธนาคารได้โอนเปลี่ยนประเภทของเงินลงทุนในบริษัท กล่าวจากเดิมที่แสดงเป็นเงินลงทุนทั่วไป เป็นเงินลงทุนในบริษัทย่อยในข้อมูลทางการเงินเฉพาะธนาคาร

2) มีการปรับปรุงผลจากการรวมธุรกิจในอดีตของกิจการที่อยู่ภายใต้การควบคุมเดิมอันจากมูลค่ายุติธรรมตามวิธีซื้อธุรกิจเป็นวิธีเสมือนว่าเป็นการรวมส่วนได้เสีย (Similar to Pooling of Interests) ตัวอย่างเช่น บริษัทไทยออยล์ จำกัด (มหาชน) (TOP) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าธนาคารปฏิบัติตาม TFRS 10 ทำให้บริษัทใหญ่มีการควบคุมในกลุ่มบริษัทและต้องนำงบการเงินของกลุ่มบริษัทไปรวมในการจัดทำงบการเงินรวมของบริษัทที่ควบคุม ซึ่งส่งผลให้การได้มาซึ่งบริษัทย่อยบางแห่งในอดีตของบริษัทถือเป็นการรวมธุรกิจภายใต้การควบคุม

เดียวกัน เนื่องจากกลุ่มบริษัทก่อนและหลังการควบรวมกิจการอยู่ภายใต้การควบคุมของบริษัทใหญ่ในลำดับที่สูงที่สุดแห่งหนึ่ง

3) มีการจัดประเภทของเงินลงทุนใหม่ของบริษัทที่เป็นกิจการร่วมค้าภายใต้ TFRS 11 แต่ไม่ส่งผลกระทบต่องบการเงินจากการเปลี่ยนแปลงนี้ เนื่องจากบริษัทถือปฏิบัติทางบัญชีกับเงินลงทุนในกิจการร่วมค้าตามวิธีส่วนได้เสียในงบการเงินรวมเช่นเดียวกับที่เห็นได้ชัดในงวดก่อนเป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วม ตัวอย่างเช่น ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) (BAY) เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินว่าธนาคารและบริษัทย่อยได้สอบทานการลงทุนในกิจการต่าง ๆ เพื่อประเมินหาข้อสรุปของผลกระทบในการจัดทำงบการเงินรวม การจัดประเภทรายการ การรับรู้ทางบัญชีสำหรับเงินลงทุนที่แตกต่างไปจากมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับเดิมและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอื่นเพิ่มเติม พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีสาระสำคัญ ยกเว้นในเรื่องการจัดประเภทของเงินลงทุนในบริษัท เทสโก้ คาร์ด เซอร์วิสเซส จำกัด บริษัท เทสโก้ โลโก้ แอสซัวร์นซ์ โบรคเกอร์ จำกัด และ บริษัท เทสโก้ เจเนอรัล อินซัวร์นซ์ โบรคเกอร์ จำกัด ซึ่งเป็นเงินลงทุนในการร่วมค้าที่ต้องถือปฏิบัติตาม TFRS 11 เงินลงทุนในการร่วมค้ารับรู้โดยใช้วิธีราคาทุนในงบการเงินเฉพาะกิจการ ซึ่งเป็นไปตาม TAS 27 และใช้วิธีส่วนได้เสียในงบการเงินรวม ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดใน TAS 28 เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า ซึ่งถือปฏิบัติเช่นเดียวกับที่ได้เคยแสดงไว้ในงวดก่อนเป็นเงินลงทุนในบริษัทร่วม

นอกจากนี้ จากข้อมูลในตารางที่ 2 ผลจากการทดสอบทางสถิติพบว่าค่าสถิติ t ต่ำกว่า Critical two-tail ที่ 2.040 ทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ว่าการนำมาตรฐานฯ PACK 5 จำนวน 3 ฉบับ มาใช้ไม่ทำให้

1) สินทรัพย์รวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ค่าสถิติ $t = 0.358$)

2) หนี้สินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ค่าสถิติ $t = 0.356$)

3) กำไร (ขาดทุน) สุทธิประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 ก่อนและหลังการปรับปรุงมีจำนวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ค่าสถิติ $t = 0.313$)

กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การนำมาตรฐานฯ PACK ทั้ง 3 ฉบับมาใช้ไม่ส่งผลกระทบต่อสินทรัพย์ หนี้สินและกำไร (ขาดทุน) สุทธิของกิจการอย่างเป็นสาระสำคัญอย่างที่หลายฝ่ายคาดการณ์ และไม่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการก่อหนี้ ความสามารถในการจ่ายเงินปันผล และอันดับความน่าเชื่อถือของกิจการแต่อย่างใด

ตารางที่ 1 สรุปรายบริษัทที่ได้รับผลกระทบนำมาตรฐานฯ PACK 5 มาใช้แยกตามหมวดธุรกิจ

บริษัท	หมวดธุรกิจ	จำนวนบริษัท	คิดเป็นร้อยละ
BAY, KKP, KTB	ธนาคาร	3	9.38
BDMS	การแพทย์	1	3.13
BJC	พาณิชย์	1	3.13
CK, ITD, NWR, SEAFCO, STEC, SYNTEC, TPOLY	บริการรับเหมาก่อสร้าง	7	21.88
DEMCO, PTT, PTTEP, TOP	พลังงานและสาธารณูปโภค	4	12.50
DTC	การท่องเที่ยวและสันทนาการ	1	3.13
GRAMMY, POST	สื่อและสิ่งพิมพ์	2	6.25
INTUCH, THCOM	เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	2	6.25
LST, M	อาหารและเครื่องดื่ม	2	6.25
MJD, PS	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	2	6.25
MODERN	ขนส่ง, คริวเรือและสำนักงาน	1	3.13
PTTGC	ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	1	3.13
SUC	แฟชั่น	1	3.13
TIPL, UMI	วัสดุก่อสร้าง	2	6.25
TSE	ทรัพยากร	1	3.13
UPOIC	ธุรกิจการเกษตร	1	3.13
รวม		32	100

ตารางที่ 2 สรุปผลกระทบที่มีต่อสินทรัพย์รวม หนี้สินรวมและกำไร (ขาดทุน) สุทธิ

(หน่วย: ล้านบาท)

บริษัท	สินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	สินทรัพย์รวมปรับปรุงใหม่	สินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น (ลดลง)	หนี้สินรวมก่อนปรับปรุง	หนี้สินรวมปรับปรุงใหม่	หนี้สินรวมเพิ่มขึ้น (ลดลง)	กำไร (ขาดทุน) สุทธิก่อนปรับปรุง	กำไร (ขาดทุน) สุทธิปรับปรุงใหม่	กำไร (ขาดทุน) สุทธิเพิ่มขึ้น (ลดลง)
BAY	1,214,268	1,211,362	-2,906	1,082,598	1,079,692	-2,906	5,303	5,303	0
BDMS	93,228	93,370	142	44,274	44,372	98	2,172	2,173	1
BJC	45,179	43,432	-1,747	26,904	25,411	-1,493	573	596	23
CK	71,221	72,140	919	50,141	50,465	324	243	301	58
DEMCO	6,241	6,241	0	2,895	2,895	0	72	72	0
DTC	9,065	9,012	-53	3,853	3,800	-53	95	130	35
GRAMMY	15,989	15,106	-883	11,906	11,523	-383	-984	-973	11
INTUCH	54,699	55,610	911	20,827	21,380	553	4,012	4,080	68
ITD	73,757	73,190	-567	58,332	57,805	-526	147	159	12
KKP	240,407	241,153	746	204,212	204,242	30	704	732	28
KTB	2,739,366	2,789,143	49,777	2,507,223	2,553,276	46,053	8,297	8,477	180
LST	5,129	5,124	-5	2,030	2,030	-5	26	26	0
M	14,903	14,879	-24	2,222	2,198	-24	468	468	0
MJD	13,589	11,521	-2,068	10,520	8,475	-2,045	70	57	-13
MODERN	4,251	5,157	906	1,527	2,072	545	101	112	11
NWR	11,257	9,552	-1,705	7,383	5,679	-1,704	11	13	2
POST	2,186	2,164	-22	1,582	1,560	-22	-26	-26	0
PS	61,033	61,751	718	31,326	31,321	-5	1,064	1,064	0
PTT	1,779,179	1,750,455	-28,724	911,837	1,195,761	283,924	31,554	37,293	5,739
PTTEP	767,725	767,607	-118	354,105	353,987	-118	12,435	12,435	0
PTTGC	404,752	379,930	-24,822	162,876	152,993	-9,883	6,126	6,149	23
SEAFCO	1,725	1,725	0	808	808	0	24	24	0
STEC	25,004	25,004	0	16,454	16,455	1	416	416	0
SJC	22,137	22,137	0	2,824	2,824	0	220	220	0
SYNTEC	6,180	6,106	-74	3,144	3,100	-44	76	76	0

ตารางที่ 2 สรุปผลกระทบที่มีต่อสินทรัพย์รวม หนี้สินรวมและกำไร (ขาดทุน) สุทธิ (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

บริษัท	สินทรัพย์รวมก่อนปรับปรุง	สินทรัพย์รวมปรับปรุงใหม่	สินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น (ลดลง)	หนี้สินรวมก่อนปรับปรุง	หนี้สินรวมปรับปรุงใหม่	หนี้สินรวมเพิ่มขึ้น (ลดลง)	กำไร (ขาดทุน) สุทธิก่อนปรับปรุง	กำไร (ขาดทุน) สุทธิปรับปรุงใหม่	กำไร (ขาดทุน) สุทธิเพิ่มขึ้น (ลดลง)
THCOM	30,975	31,888	913	14,049	14,603	554	169	399	0
TOP	192,802	193,607	805	105,763	105,763	0	2,588	2,508	-80
TPIPL	99,457	99,814	357	42,128	42,030	-98	544	552	8
TPOLY	5,006	4,833	-173	3,344	3,105	-239	11	13	2
TSE	6,881	4,116	-2,765	3,394	627	-2,767	56	56	0
UMI	4,446	5,509	1,063	2,569	3,085	516	36	27	-9
UPOIC	1,560	1,554	-6	437	431	-6	34	34	0

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทยและการแปล

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 เรื่อง งบการเงินรวม (2557) (ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2558 จาก <http://www.fap.or.th>.

[Federation of Accounting Professions. (2014). *Financial Reporting Standard No. 10: Consolidated Financial Statement (2014) (Online)*. Accessed on 4 January 2015 from <http://www.fap.or.th>.]

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 เรื่อง การร่วมกิจการงาน (2557) (ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2558 จาก <http://www.fap.or.th>.

[Federation of Accounting Professions. (2014). *Financial Reporting Standard No. 11: Joint Arrangements(2014) (Online)*. Accessed on 4 January 2015 from <http://www.fap.or.th>.]

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและ การร่วมค้า (2557) (ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 4 มกราคม 2558 จาก <http://www.fap.or.th>.

[Federation of Accounting Professions. (2014). *Financial Reporting Standard No. 28: Investments in Associates and Joint Venture (2014) (Online)*. Accessed on 4 January 2015 from <http://www.fap.or.th>.]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2558). *งบการเงินประจำปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (ออนไลน์)*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.sec.or.th>.

[The Securities and Exchange Commission. (2015). *Financial statements for the year ended 31 December 2015 (Online)*. Accessed on 17 May 2015 from <http://www.sec.or.th>.]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2558). *งบการเงินประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2558*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.sec.or.th>.

[The Securities and Exchange Commission. (2015). *Financial statements for three months ended 31 March 2015*. Accessed on 17 May 2015 from <http://www.sec.or.th>.]

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2558). *งบการเงินประจำไตรมาส 1 สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.sec.or.th>.

[The Securities and Exchange Commission. (2015). *Financial statements for three months ended 31 March 2014*. Accessed on 17 May 2015 from <http://www.sec.or.th>.]

JAP